

Modüler Bağlamda Sosyal Bilgiler (Pedagoji Temelli Bakış) Cilt V

Editörler: Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU · Doç. Dr. Şule EGÜZ

Editörler: Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU – Doç. Dr. Şule EGÜZ

MODÜLER BAĞLAMDA SOSYAL BİLGİLER
(Pedagoji Temelli Bakış)
Cilt V

ISBN 978-625-6128-67-5

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2024, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Eylül 2024, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San. Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48
İskitler/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Pedagoji kavramı, dün olduğu gibi bugün de genel anlamıyla eğitim bilimlerine karşılık olarak kullanılmaktadır. Eğitim bilimleri, eğitim dünyasında öğretene vasfına sahip olmak için edinilmesi gereken bilgi, beceri ve değerleri içeren meslek bilgisi yeterliği olarak günümüzde ifade edilmektedir. İnsanoğlunun tarih boyunca var olan hem öğrenme hem de öğretme gereksiniminde dolayı, pedagoji eğitiminin geçmişi insanlığın varoluş tarihine kadar gittiği açıktır. Çünkü insanoğlu varlığını kendini geliştirip çevreye hükmederek devam ettirebilmek için, dışardan var olan ve gelebilecek tehlikelere karşı kendisini koruyabilecek yöntemleri öğrenmek zorundadır. En temel ifadeyle insan neslinin yaşama hazırlanması, maddi ve manevi bakımdan gelişimi, bu suretle yaşamın gereksinimleri doğrultusunda bilgi, beceri ve değerlerin edinilmesi eğitim yoluyla gerçekleşmektedir. İlkel dönem tabiatın öğrettikleri ve ailede başlayan eğitimin kurumsallaşmasıyla insanoğlu, hayatı farklı yönleriyle tanımış, ihtiyaçları ve yaşadığı çağın koşulları çerçevesinde ilkel çağdan modern çağa süreç içinde çevresi ve üyesi olduğu toplum ve devlet ile ilişkilerini şekillendiren bilgi, beceri ve kazanımlar edinmiş ve bu kazanımları zamanla geliştirmiş ve değiştirmiştir. Pedagoji alanında meydana gelen bu gelişim ve değişimleri sosyal bilgiler bağlamında ele alan bu çalışma, kapsam olarak zengin bir içeriğe sahiptir.

Dijitalleşme temelli hazırlanan “Modüler Bağlamda Sosyal Bilgiler V” adlı çalışmada, dijitalleşme temelli tematik konular sosyal bilgiler bağlamında alan uzmanları tarafından yorumlanarak değerlendirilmiştir. Çalışmada ön plana çıkan konular, *“pedagoji eğitimine ilişkin kavramlar, pedagoji eğitiminin Türkiye’deki tarihsel gelişim süreci, pedagoji eğitimindeki temel ilkeler, öğretmen pedagojisi, pedagojik okuryazarlık, etkinlik temelli pedagoji eğitimi, eğitsel öğrenme ortamları, erken çocuklukta aile eğitimi aile ve toplum katılımına bakış, özel gereksinimi olan bireylerde psikoloji ve özel eğitim, Türkiye yüzyılı maarif eğitim modelinin sosyal bilgiler programı bağlamında incelenmesi, eğitimde pedagoji temelli karşılaşılan problemler, eğitimde yönetim ve denetim faaliyetleri, kaynaştırma eğitimi, etkili sınıf yönetimi, ölçme değerlendirme eğitimi ve eğitimde rehberlik faaliyetlerinin sosyal bilgiler bağlamında değerlendirilmesi”*, şeklinde sıralanabilir.

Pedagoji temelli bakış açısıyla gerçekleştirilen Modüler Bağlamda Sosyal Bilgiler V adlı çalışmaya, bizleri kırmayarak hazırladıkları bölümlerle katkı sunan bütün yazar hocalarımıza teşekkür ediyoruz.

Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU

Doç. Dr. Şule EGÜZ

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU - Doç. Dr. Şule EGÜZ

1. Bölüm Sosyal Bilgilerde Pedagoji Eğitimine İlişkin Kavramlar Bilgisi

Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4595-2892

Doç. Dr. Şule EGÜZ, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3633-8957

Dr. Kübra Melis AVCU
ORCID No: 0000-0001-7942-8648

2. Bölüm: Türkiye’de Pedagoji Eğitiminin Tarihsel Gelişim Sürecinin Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Mithat AYDIN, Pamukkale Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-2066-845X

3. Bölüm: Pedagoji Eğitimindeki Temel İlkeler Bağlamında Sosyal Bilgiler Eğitiminin Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Emine KARASU AVCI, Kastamonu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3135-2557

4. Bölüm: Pedagoji Eğitiminin Sosyal Bilgiler Eğitimine İçerik ve Yöntemsel Yansımaları

Doç. Dr. Vedat AKTEPE, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, ORCID No: 0000-0001-5259-9340

Doç. Dr. Sevim GÜVEN, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-6341-3609

5. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Öğretmen Pedagojisi Eğitimi Temelli Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Özlem ULU KALIN, Artvin Çoruh Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9317-5261

6. Bölüm: Pedagojik Okuryazarlığın Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi

Dr. Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ, Millî Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0001-9317-5261

7. Bölüm: Öğrenme-Öğretme Sürecinde İlgi ve İlginin Bir Bileşeni Olarak Diyaloğun Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi

Öğr. Gör. Latif GÖKALP, Yozgat Bozok Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0585-991X

8. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Etkinlik Temelli Öğretim Yaklaşımı Bağlamında Pedagoji Eğitimi

Doç. Dr. Vural TÜNKLER, Süleyman Demirel Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3536-968X

Fatma Ülkü BACAĞ, Süleyman Demirel Üniversitesi
ORCID No: 0009-0008-9092-7729

9. Bölüm: Eğitsel Öğrenme Ortamlarının Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Arcan AYDEMİR, Artvin Çoruh Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8110-954X

10. Bölüm: Erken Çocuklukta Aile Eğitimi, Aile ve Toplum Katılımının Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2098-2411

Arş. Gör. Şeyma Sultan BOZKURT, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-4579-1542

11. Bölüm: Özel Gereksinimi Olan Bireylerde Psikoloji ve Özel Eğitim Çalışmalarının Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Öğr. Gör. Gülşah ŞEKER, Bayburt Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-7265-9734

12. Bölüm: Türkiye Yüzyılı Maarif Eğitim Modelinin Sosyal Bilgiler Programı Bağlamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Şule EGÜZ, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3633-8957

Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4595-2892

Dr. Kübra Melis AVCU
ORCID No: 0000-0001-7942-8648

13. Bölüm: Eğitimde Pedagoji Temelli Karşılaşılan Problemlerin Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Serpil PEKDOĞAN, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-0027-3001

14. Bölüm: Eğitimde Yönetim ve Denetim Faaliyetlerinin Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Yunus Emre AVCI, Siirt Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-1361-1463

Yusuf SONGÜR, Millî Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0009-0006-5895-6090

15. Bölüm: Kaynaştırma Eğitiminin Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Zehra Esra KETENOĞLU KAYABAŞI,
Kastamonu Üniversitesi, ORCID No: 0000-0002-0921-7658

16. Bölüm: Eğitimde Etkili Sınıf Yönetiminin Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Tekin ÇELİKKAYA, Kırşehir Ahi Evran
Üniversitesi, ORCID No: 0000-0001-5684-6492

Doktorant Mutlu KÜRÜMLÜOĞLU, Kırşehir Ahi Evran
Üniversitesi, ORCID No: 0000-0003-4189-2239

17. Bölüm: Yerel Tarih Etkinliklerinin Pedagojik Yansımalarının Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi: Somuncu Baba Örneği

Doç. Dr. Vedat AKTEPE, Nevşehir Hacı Bektaş Veli
Üniversitesi, ORCID No: 0000-0001-5259-9340

Dr. İlhami SARIÇAM, Millî Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0002-7430-2293

18. Bölüm: Erken Çocukluk Eğitimi Pedagojisinin Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Doktorant Demet ÖNER, Trakya Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0186-9838

Prof. Dr. Zülfiye Gül ERCAN, Trakya Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-7532-5251

19. Bölüm: 21.Yüzyıl Eğitim Politikalarının Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Hamza YAKAR,
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0186-9838

20. Bölüm: 21.Yüzyıl Pedagoji Eğitimi Becerilerinin Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Dr. Maksut ÖNLEN, Millî Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0002-6266-2574

Prof. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ,
Tokat Gazi Osmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8910-2817

21. Bölüm: Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Etkinliklerinin Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Vedat AKTEPE,
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-5259-9340

Doç. Dr. Ebru UZUNKOL, Sakarya Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3633-8957

22. Bölüm: Eğitimde Rehberlik Faaliyetlerinin Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Dr. Hakan ÖNGÖREN, Emniyet Genel Müdürlüğü
ORCID No: 0000-0003-3142-8184

Doç. Dr. Rasim TÖSTEN, Siirt Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-5135-7286

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE PEDAGOJİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN KAVRAMLAR BİLGİSİ

Giriş.....	1
Pedagoji Kavramının Kökenleri ve Tarihi.....	2
Pedagoji ve Eğitim Teorileri.....	3
Pedagojik Yöntemler ve Stratejiler	7
Sosyal Bilgilerde Pedagoji Eğitimine İlişkin Temel Kavramlar	10
Kaynakça.....	16

2. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE PEDAGOJİ EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİNİN SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	19
Osmanlıdan Önce Türklerde Eğitim Anlayışı.....	29
Osmanlı Döneminde Eğitim ve Bilimsel Gelişimi.....	33
Cumhuriyet Döneminde Pedagoji ve Sosyal Bilgiler.....	64
Kaynakça.....	86

3. BÖLÜM

PEDAGOJİ EĞİTİMİNDEKİ TEMEL İLKELER BAĞLAMINDA SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	91
Öğretim.....	92
Genel Öğretim İlkeleri.....	93
Öğretimin Genel İlkeleri Bağlamında Sosyal Bilgiler Eğitiminin Değerlendirilmesi.....	102
Kaynakça.....	111

4. BÖLÜM

PEDAGOJİ EĞİTİMİNİN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNE İÇERİK VE YÖNTEMSEL YANSIMALARI

Giriş.....	113
Pedagoji	114
Teknoloji	117
Sosyal Bilgilerin Pedagojisi	118
Sosyal Bilgiler Eğitimi ve İçerik	121
Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Yöntem	122
Kaynakça.....	138

5. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE ÖĞRETMEN PEDAGOJİSİ EĞİTİMİ TEMELLİ YAPILAN ÇALIŞMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	143
Pedagoji Bilimi ve Öğretmen Pedagojisi	145
Pedagoji ve Öğretmen Pedagojisi Bilimlerinin Tarihçesi.....	146
Sosyal Bilgilerde Öğretmen Pedagojisine İlişkin Yapılan Çalışmalar.....	147
Kaynakça.....	151

6. BÖLÜM

PEDAGOJİK OKURYAZARLIĞIN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	157
Pedagoji Kavramı	158
Pedagojik Bilgi	160
Pedagojik Okuryazarlık	162
Pedagojik Okuryazarlık Becerileri	166
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Pedagojik Okuryazarlık	173
Kaynakça	179

7. BÖLÜM

ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİNDE İLĞİ VE İLĞİNİN BİR BİLEŞENİ OLARAK DİYALOĞUN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	183
Okullarda İlgi.....	185
İlgili Bir Ortamda Güvenin Yönü.....	188
Diyalog Becerileri.....	189
İlgi ve İlginin Bir Bileşeni Olarak Diyalogun Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi.....	198
Kaynakça.....	202

8. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE ETKİNLİK TEMELLİ ÖĞRETİM YAKLAŞIMI BAĞLAMINDA PEDAGOJİ EĞİTİMİ

Giriş.....	207
Pedagoji, Sosyal Bilgiler ve 21. Yüzyıl Becerileri.....	208
Eleştirel Pedagoji ve Sosyal Bilgiler İlişkisi.....	215
Kaynakça.....	225

9. BÖLÜM

EĞİTSEL ÖĞRENME ORTAMLARININ SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	229
Sosyal Bilgilerde Eğitsel Öğrenme Ortamları.....	230
Kaynakça.....	249

10. BÖLÜM

ERKEN ÇOCUKLUKTA AİLE EĞİTİMİ, AİLE VE TOPLUM KATILIMININ SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	253
Eğitim ve Aile Eğitimi.....	255
Aile ve Toplum Katılımı.....	263
Sosyal Bilgiler Eğitimi.....	272
Kaynakça.....	281

11. BÖLÜM

ÖZEL GEREKSİNİMİ OLAN BİREYLERDE PSİKOLOJİ VE ÖZEL EĞİTİM ÇALIŞMALARININ SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	289
Özel Gereklinimi Olan Bireyler ve Sınıflandırılması	290
Özel Gereklinimli Bireylerin İhtiyaçları	293
Özel Eğitim ve Tarihçesi.....	294
Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)	296
Sosyal Bilgiler Dersi ve Özel Eğitim.....	298
Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerde Sosyal Bilgiler Öğretimi	301
Üstün Zekâlı Bireylerde Sosyal Bilgiler Öğretimi	302
Görmeyen veya Görme Yetersizliği Olan Bireylerde Sosyal Bilgiler Öğretimi	303
İşitme Yetersizliği Olan Bireylerde Sosyal Bilgiler Öğretimi	305
Kaynakça.....	306

12. BÖLÜM

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF EĞİTİM MODELİNİN SOSYAL BİLGİLER PROGRAMI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	309
Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilgiler Programı.....	310
Türkiye Yüzyılı Maarif Eğitim Modelinde Sosyal Bilgiler Programının Temel Felsefesi ve Özel Amaçları	311
Programın İçerik Çerçevesi.....	314
Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile İlgili Tespitler ve Öneriler.....	322
Kaynakça.....	326

13. BÖLÜM

EĞİTİMDE PEDAGOJİ TEMELLİ KARŞILAŞILAN PROBLEMLERİN SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş	329
Bağlam Temelli Öğrenme Yetersizliği.....	330
Aktif Katılım Teşviki	332
Eleştirel Düşünme Becerilerinin Geliştirilmesi.....	334
Kapsayıcı Öğretim Yaklaşımları	335
Teknolojinin Etkin Kullanılması	337
Kaynakça.....	339

14. BÖLÜM

EĞİTİMDE YÖNETİM VE DENETİM FAALİYETLERİNİN SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	343
Eğitim Yönetimi	345
Türkiye’de Eğitim Hizmetleri Yönetimi	348
Türk Eğitim Sisteminde Denetim.....	354
Sosyal Bilgiler Bağlamında Eğitim Yönetimi ve Denetim Faaliyetleri	360
Kaynakça.....	363

15. BÖLÜM

KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	365
Kaynaştırma Kavramı.....	366
Kaynaştırma Eğitimi	367
Kaynaştırma Eğitiminin Yararları	372
Kapsayıcı Eğitim	374
Kaynaştırma Eğitiminin Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi.....	376
Kaynakça.....	378

16. BÖLÜM

EĞİTİMDE ETKİLİ SINIF YÖNETİMİNİN SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	381
Sınıf Yönetiminin Tanımı ve Amaçları.....	382
Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sınıf Yönetiminin Boyutları.....	383
Sınıf Yönetimi Modelleri	388
Sınıf Yönetimi Disiplin Modelleri	392
Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sınıf Yönetimini Etkileyen Faktörler	396
Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sınıfta İstenmeyen Davranışlar ve Nedenleri.....	406
Sosyal Bilgiler Öğretiminde İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Giderme Yolları	410
Kaynakça.....	417

17. BÖLÜM

YEREL TARİH ETKİNLİKLERİNİN PEDAGOJİK YANSIMALARININ SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: SOMUNCU BABA ÖRNEĞİ

Giriş.....	421
Somuncu Baba'nın Hayatı.....	426
Somuncu Baba ve Sosyal Bilgiler Eğitim.....	433
Kaynakça.....	445

18. BÖLÜM

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ PEDAGOJİSİNİN SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	447
Erken Çocukluk Eğitimi.....	448
Erken Çocukluk Eğitiminde Sosyal Bilgiler	454
Okul Öncesi Eğitim Programında Sosyal Bilgiler.....	457
Erken Çocukluk Eğitiminde Sosyal Bilgiler Öğretimi İçin Öneriler.....	464
Kaynakça.....	464

19. BÖLÜM

21. YÜZYIL EĞİTİM POLİTİKALARININ SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	467
Eğitim Politikası.....	468
21. Yüzyıl Eğitim Politikalarının Özellikleri	472
21. Yüzyıl Eğitim Politikalarına Sosyal Bilgiler Eğitimi Açısından Bakmak	473
Kaynakça	478

20. BÖLÜM

21. YÜZYIL PEDAGOJİ EĞİTİMİ BECERİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	481
Beceri Eğitimi	482
21. Yüzyıl Becerileri.....	483
21. Yüzyıl Becerilerinin Sosyal Bilgiler Eğitimine Yansımaları.....	490
Kaynakça.....	493

21. BÖLÜM**EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ETKİNLİKLERİNİN
SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

Giriş.....	495
Sosyal Bilgiler Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Süreçleri ve Önemi	497
Sosyal Bilgiler Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları.....	500
Kaynakça.....	517

22. BÖLÜM**EĞİTİMDE REHBERLİK FAALİYETLERİNİN SOSYAL BİLGİLER
BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

Giriş	519
Rehberlik	520
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık.....	524
Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlığın Gelişimi	526
Sosyal Bilgiler Eğitimi ile Rehberliğin Bağlantıları	532
Kaynakça	538

1. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE PEDAGOJİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN KAVRAMLAR BİLGİSİ

Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4595-2892

Doç. Dr. Şule EGÜZ, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3633-8957

Dr. Kübra Melis AVCU
ORCID No: 0000-0001-7942-8648

Giriş

Sosyal bilgiler eğitimi, öğrencilerin çevrelerindeki dünyayı anlamalarını ve aktif, sorumlu vatandaşlar olarak katılımlarını teşvik eden kritik bir disiplindir. Bu eğitim alanı, tarih, coğrafya, vatandaşlık, ekonomi ve siyaset gibi birçok farklı bilgi dalını bir araya getirerek öğrencilere geniş bir bakış açısı sunar (Doğanay, 2008; NCSS, 2010). Pedagojik kavramların ve yaklaşımların bu alanda nasıl uygulandığı, öğrencilerin bilgileri nasıl işledikleri ve bu bilgileri günlük yaşamlarında nasıl kullandıkları önem taşıyabilir.

Pedagojik kavramlar ve yaklaşımlar, öğrencilere bilgiyi nasıl işleyecekleri, problem çözme yetenekleri geliştirme ve bilgiyi nasıl kritik bir şekilde değerlendirecekleri konusunda rehberlik eder. Shulman'ın pedagojik içerik bilgisi teorisi, öğretmenlerin disiplinler arası içerikleri nasıl aktaracaklarını kavramaları için temel bir rehber olarak gösterilmektedir. Bu teori, öğretmenlerin konu materyallerini öğretme biçimlerinin yanı sıra, bu materyallerin öğrenciler tarafından nasıl anlaşıldığını ve kullanıldığını anlamalarını sağlar. Aynı zamanda, Dewey'in deneyimcilik üzerine kurulu eğitim teorisi, öğrencilerin ders materyalleriyle aktif bir şekilde etkileşimde bulunmalarını ve öğrendiklerini gerçek dünya bağlamlarında uygulamalarını teşvik eder. Bu bağlamda, Dewey'in vurguladığı deneyimcilik, sosyal bilgiler derslerinin doğası gereği çok önemli bir yere sahiptir çünkü bu dersler, öğrencilere tarih, coğrafya ve vatandaşlık gibi konuları somut ve anlamlı

bir şekilde öğretmeyi amaçlamaktadır (Dewey, 1938; Shulman, 1986). Shulman ve Dewey'in teorileri, sosyal bilgiler eğitiminde pedagojik kavramların ve yaklaşımların nasıl şekillendirilmesi gerektiğini belirleyen önemli çerçeveler sunar ve bu çerçeveler, öğrencilerin etkili bir şekilde öğrenmelerine olanak tanıyabilir.

Özellikle, 21. yüzyılın getirdiği bilgi çağında, sosyal bilgiler pedagojisindeki yenilikler, öğrencilerin hızla değişen dünya sahnesinde bilinçli ve etkili rol alabilmeleri için büyük bir fırsat sunmaktadır. Çünkü modern eğitim ortamlarında, sosyal bilgilerin öğretimi sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda öğrencilerin eleştirel düşünme, etkili iletişim ve karar verme gibi hayati becerileri geliştirmelerini sağlamakla ilgilidir (Doğanay, 2008; Trilling & Fadel, 2012; Levinson, 2012).

Sosyal bilgiler eğitimi temel pedagojik kavramlarını ve bu kavramların uygulama süreçlerini anlamak, böylece eğitimcilerin ve öğretim programı geliştiricilerin daha etkili ve anlamlı öğretim tasarımları oluşturabilmeleri için rehberlik sağlayabilir. Bu, öğrencilerin hem sınıf içinde hem de sınıf dışında bilgiyi nasıl ele aldıkları ve uyguladıkları konusunda detaylı bir bakış açısı sunabilir ve onların toplum içinde bilinçli ve aktif bireyler olarak yetişmelerine olanak tanıyabilir.

1. Pedagoji Kavramının Kökenleri ve Tarihi

Pedagoji, öğretim ve eğitim yöntemlerini inceleyen ve şekillendiren bilimsel bir disiplindir. Bu terim, Antik Yunan dönemine dayanır ve “çocuk yönlendirici” anlamına gelen “paidagogos” kelimesinden türemiştir. Antik Yunan'da paidagogoslar, genellikle kölelerden seçilir ve çocukların günlük aktivitelerine eşlik ederek onların sosyal ve ahlaki gelişimlerini gözetirlerdi. Bu figürler, çocukları eğitim yerlerine götürür, onların güvenliğini sağlar ve sosyal etiketler konusunda rehberlik ederlerdi. Pedagoji kavramının zaman içindeki evrimi, eğitim bilimlerinde derinlemesine teorik ve metodolojik gelişmelere yol açmıştır. Günümüzde pedagoji, öğretmenlerin ve eğitimcilerin öğrencilerle nasıl etkileşime girmesi gerektiğini, öğretim süreçlerini nasıl tasarlamaları gerektiğini ve öğrenme ortamlarını nasıl optimize etmeleri gerektiğini anlamalarına yardımcı olmaktadır (Hamilton,1990).

Antik Yunan'dan başlayarak, pedagoji kavramının eğitim üzerindeki rolü ve etkisi sürekli olarak değişim ve dönüşüm geçirmiştir. Orta Çağ'da, eğitim büyük ölçüde dini kurumlar tarafından yönetilirken, Rönesans döneminde bireysel düşünce ve sorgulamanın önemi artmıştır. Aydınlanma çağında ise bilim ve akıl yürütmenin eğitimdeki önemi vurgulanmış, bu dönem pedagojinin daha da sistemleştiği ve akademik bir disipline dönüştüğü bir dönem olmuştur. Sanayi Devrimi ile birlikte, eğitimde standardizasyon ve yaygınlaşma süreçleri hız kazanmış, peda-

gojik teoriler ve metodlar bu yeni ihtiyaçlara göre şekillenmiştir (Hamilton,1990; Compayré & Payne, 2015).

Türk Dil Kurumu'nun tanımına göre pedagoji, eğitim bilimi olarak ele alınır ve bu tanımlama, pedagojinin sadece öğretim yöntemleri ve tekniklerini kapsamakla kalmayıp, aynı zamanda eğitim faaliyetlerinin daha derin ve kapsamlı bir şekilde incelenmesini, seçilmesini ve uygulanmasını içerir. Pedagoji, belirli kuramsal çerçeveler içinde gerçekleşir; bu da onun sadece pratik uygulamalarla sınırlı olmadığını, aynı zamanda teorik temellere de dayandığını gösterir. Bu teorik yapı, pedagojinin eğitimdeki uygulamalarını şekillendiren felsefi ve ahlaki amaçlarla zenginleştirilmiştir. Bu tanım, pedagojinin eğitimde nasıl bir rol oynadığını ve bu disiplinin sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda değerler eğitimi ve karakter gelişimi gibi daha geniş amaçları nasıl hedeflediğini vurgular. Eğitim faaliyetlerinin seçimi ve uygulanması sürecinde pedagojinin, öğrencilerin sadece akademik olarak değil, ahlaki ve sosyal olarak da gelişmelerini destekleyen bir yapıda olması gerektiği anlaşılır. Bu, öğretmenlerin ve eğitimcilerin, öğrencilere bilgi sunarken aynı zamanda onların toplum içinde sorumlu ve bilinçli bireyler olarak yetişmelerini teşvik etmeleri gerektiğini gösterir (TDK, 2009).

Günümüzde pedagoji, çok disiplinli bir alan olarak, eğitim teknolojileri, öğrenme psikolojisi, sosyoloji ve felsefe gibi farklı disiplinlerden beslenmektedir. Bu çeşitlilik, pedagojinin daha kapsamlı ve etkili yöntemler geliştirmesine olanak tanımaktadır. Pedagojik yaklaşımlar, globalleşen dünya düzeninde öğrencilerin karşılaştığı zorluklarla başa çıkmalarını sağlamak ve onları yirmi birinci yüzyılın gereksinimlerine uygun şekilde hazırlamak için sürekli olarak yenilenmektedir (Willis, 2007; Ergün, 2009).

2. Pedagoji ve Eğitim Teorileri

Pedagojiyi kısaca “öğretim bilimi” olarak tanımlamak, bu disiplinin eğitim sürecindeki tüm dinamikleri kapsadığını anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bu tanım, öğrenme sürecinin merkezinde sadece bilgi ve içerik aktarımının olmadığını, aynı zamanda öğrenciler, öğretmenler ve öğretim materyalleri arasındaki etkileşimleri de içerdiğini vurgulamaktadır. Ayrıca pedagoji, öğrencilerin nasıl öğrendiğini, öğretmenlerin nasıl öğrettiğini ve bu süreçteki etkileşimlerin öğrenme çıktılarına nasıl katkı sağladığını incelemektedir (Çiltaş, & Akıllı, 2011).

Pedagoji, çeşitli eğitim teorilerini içerir. Bu teoriler, bireylerin nasıl öğrendiğini ve öğretim yöntemlerinin nasıl daha etkili hale getirilebileceğini anlamaya çalışmaktadır. İşte bazı önemli eğitim teorileri: